

גיא רילוב

רכז קשרי חוץ, הארגון לחקלאות
ביולוגית אורגנית בישראל; חקלאי
אורגני, חוות מקורה

בחקלאות אורגנית נדרשת עבודת כפיים מרובה | צילום מאתר פליקר

[תוכן זה הוא חלק מרב-שיח. לחצו כאן לדין המלא](#)

"בהתחלה יתעלמו ממך, אחר כך יצחקו ממך, אחר כך יילחמו בך, ובסוף תנצח"

3 במאי, 2015

גיליון אביב 2015 / כרך 6(1)

פעילים סביבתיים רבים חוו על בשרם את נכונות דבריו של מהטמה גנדי, שמופיעים בכותרת. החקלאות האורגנית נתפסת בעולם בשנים האחרונות כאיום על יצרנים של חומרי הדברה ודשנים, והם נלחמים בה בשני מישורים: האדרה (של החקלאות הרגילה) ושליטה (של החקלאות האורגנית).

החקלאות מתפרסת על שטחים נרחבים ומשפיעה על הקרקע, על מי התהום ועל האוויר. במדינות שונות בעולם (בעיקר באירופה) קיימת הבנה שבפרקטיקות הנהוגות בחקלאות האורגנית – הפחתת שימוש ברעלים, שימוש בשיטות חלופיות להזנת הצמח, הפסקת השימוש בקוטלי עשבים, טיפול נכון בפסולת אורגנית – טמונים לא רק פוטנציאל כלכלי לחקלאים, אלא גם תרומה משמעותית לסביבה. בישראל התרומה הזאת לא נמדדת ולא מתוגמלת (פרט למקדמי הקצאת עובדים זרים משופרים בשל ההכרה בכך שבחקלאות האורגנית נדרשת יותר עבודת כפיים). יש צורך בקבלת סיוע מהמדינה לביצוע מחקרים, שיבדקו היבטים של החקלאות האורגנית שעשויים לסייע גם לחקלאי הרגיל. נוסף על כך, בעוד לחקלאים הרגילים המדינה מספקת הדרכה בנושאי גידול התוצרת, הרי בחקלאות האורגנית אין הדבר כך. למעשה, 'הארגון לחקלאות ביולוגית אורגנית בישראל' עוסק בעיקר בהדרכת החקלאים האורגנים, במימון של החקלאים האורגנים עצמם, אף על פי שהם משלמים היטלים למועצת הצמחים כפי שנקבע בחוק.

החקלאות האורגנית התפתחה מאוד ב-20 השנים האחרונות – מחקלאות-תחביב לענף יצרני במשק. כיום יכולת הייצור ליחידת שטח בחקלאות האורגנית דומה לזו הקיימת בחקלאות הקונבנציונלית, ועל כן היא רלוונטית גם לנוכח החששות ממשבר מזון עולמי. השיפור הגיע בזכות חידושים מהעולם ומהארץ. למשל, הפיכת חומרי ההזנה שבקומפוסט לזמינים יותר לצמח, ואישור לשימוש באמצעים חדשים נגד מזיקים ומחלות. בחקלאות האורגנית עוסקים בשני דברים עיקריים: הגדלת פוריות הקרקע (תהליך ארוך טווח שאינו נמדד בערכים כימיים אלא בפעילות מיקרואורגניזמים בקרקע וכדומה) ואספקת צורכי הצמח (באמצעות שימוש בקומפוסט משופר, זבל עוף מטופל, גואנו, קמח נוצות ועוד). השוק האורגני גדל מאוד בישראל, וכיום כ-95% מהתוצרת הטרייה

(פרות וירקות) הנצרכת בארץ מקורה בגידול מקומי. שוק זה עדיין קטן ביחס לכמות החקלאות האורגנית בישראל, ורוב התוצרת החקלאית האורגנית בישראל מיוצאת לאירופה. בשנתיים האחרונות נפגע היצוא (בגלל היחלשות האירו והרובל), ולכן יותר תוצרת אורגנית נמכרת בשוק המקומי. יש מצבים שבהם חלק מהתוצרת האורגנית נמכרת בשוק הרגיל (כתוצרת לא-אורגנית) בגלל חוסר היכולת לייצא.

חקלאות משפיעה על הסביבה, והדבר נכון גם לגבי החקלאות האורגנית. לחומרים שמשמשים בחקלאות האורגנית אין השפעה שמזיקה לסביבה או לאדם, וזאת בגלל סוג החומרים שמשמשים בהם ובגלל הכמויות הנמוכות המותרת לשימוש. יוצא מן הכלל הוא השימוש בנחושת, מתכת כבדה המותרת לשימוש בחקלאות אורגנית כחומר הדברה. בשנים האחרונות הקטינו את הכמות המותרת מ"בלתי מוגבלת" ל-600 גרם לדונם בשנה. עבור הצרכן, אחד היתרונות הגדולים של החקלאות האורגנית הוא היותה תחת פיקוח מתמיד: בגידול (דיווח לגופי הפיקוח על בסיס תיעוד בשדה), בשווקים ובנוהלי התקנים האורגניים (התקן האורגני הישראלי הוא העתק של התקן האירופי, עם מעט השפעה מהתקן האמריקאי). לעומת זאת, בחקלאות הרגילה אין פיקוח על אופן הגידול, אלא רק על התוצרת, בהגיעה לשווקים.

יש שתי מדינות קטנות בעולם שהסבו את כל ענף החקלאות בארצם לאורגני: בוטאן וליכטנשטיין. גם ישראל היא מדינה קטנה, שיכולה להציב לעצמה יעד דומה לעוד 20 שנה. לצעד כזה תהיה תועלת אדירה מהבחינה הכלכלית, הסביבתית והתדמיתית.